

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

§. I. Conclusio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

dub. 6. concl. 3. n. 579. ait enim: Aliquando talis potest se offerri occasio prompta operandi, ut ne salus corporis, & anime periclitetur, sufficiat illa parva probabilitas. Idem Caram. in *Dialecti n. 398.* & M. Tapia *tom. 1. lib. 1. q. 8. art. 11. n. 4.* ubi ait: Imminente necessitate, aliqua judicantur prudenter fieri, quæ extra necessitatem non licerent; & *art. 13. n. 5.* ait, quod, occurrente magno inconvenienti, præferenda est opinio, quæ illud vitat, etsi extra illud non judicaretur probabilis; & citat Sotum *l. c. qu. 2. concl. 2.* Navar. P. Sanch. *lib. 2. de Matrim. d. 36. n. 8.* & *lib. 1. Sum. cap. 9. n. 35.* ita, inquit, potest quis habens aliqualem persuasionem, quod iudex non legitime interroget, occultare delictum viri dignissimi.

N. Adverte autem, quod eo ipso opinio tenuiter probabilis mutat suam probabilitatem, adeoque semper verum est, quod reventâ tenui, numquam licet, etsi mutatâ liceat, ut dixi *d. 3. sect. 3.* Vide P. Card. *tom. 1. disp. 9. cap. 8. n. 133.* & *tom. 3. d. 74. cap. 2. n. 20.* sed præcipue *tom. 4. d. 4. cap. 7.* ubi hoc ex professo agit, & trahit plures casus, in quibus ob summam necessitatem tenuis probabilitas sufficit; ea enim necessitas dat pondus rationi ex se levi, ex. gr. si non adfit alia materia, licet baptizare infantem cum lixivio; in quo casu ipsa necessitas facit licitum, quod eâ seclusâ non licet.

N. Dices: Tenuis probabilitas idem est, ac dubia probabilitas de se sufficiens ad deponendum dubium: ergo cum per nos non liceat operari cum dubio practico, numquam sequi licebit opinionem tenuis probabilitatis.

N. Respondeo, quod tenuis probabilitas, seclusâ summâ necessitate, asserat dubium practicum; si autem ea adfit, eo ipso reddit eam certò probabilem; plura enim sunt ex se illicita, quæ additâ vel unâ circumstantiâ fiunt licita: ex. gr. illicitum est non jejuno sumere Eucharistiam, & tamen si timeatur, quod conculcanda sit ab Hæreticis, licitum erit tam viro, quam foemina eam propriis manibus tangere, & post prandium sumere, ut omnes docent cum P. Fagundez in præceptis Ecclesiæ, P. Layman *ibi.* P. Suar. *tom. 3. in 3. p. d. 68. sect. 6.* Duardus in caput, Omnis utriusque sexus, commentans §. tertium disti capitis *d. 2. sect. 1. n. 22.* C. de Lugo *d. 14. n. 3.* P. Henao *tom. 3. d. 29. sect. 5.* si enim ob Eucharistiæ reverentiam jejunium inductum est, & ob eandem negatum laicis attingi, non debet ipsum jejunium, & ipsa non contrectatio in maiorem Eucharistiæ irreverentiam redundare, ut accideret in dicto casu.

P. Fagu.
P. Layman,
P. Suar.
C. de
Lugo,
P. Hen.
Duard.

Neque contravenimus decreto Innocentij damnantis tenuem probabilitatem; tum quia damnata asserit *generatim*, quod ego nego, & unice affirmo, quod in solâ extrema necessitate; tum quia ea tenuis probabilitas transit in certo gravem ratione extrema necessitatis: quando autem liceat sequi opinionem tenuiter probabilem, ait P. Card. *n. 56.* regulam esse, quando ipsa necessitas dat tale pondus intrinsecum rationi, ut tunc censetur ea opinio certò probabilis. Sed hoc ipsum iterum quæri potest, quoniam hoc det? Quare dico ponderandas diligenter circumstantias, periculum imminens damnationis, si non practicetur, & remittendum, ut solet, in pluribus iudicio prudentum valde circumspicere.

SECTION IV.

An ad sine peccato, aut honestè operandum, requiratur iudicium aliquod certum de non peccato, & de honestate operationis?

§. I.

Conclusio.

SUMMARIUM.

Questio est, an præter iudicium certum de probabilitate necessarium sit aliud certum de honestate? *n. 113.*

Probabiliorista deberent combinare comprobabilioritate non peccati certitudinem non peccati. *n. 114.*

M. Martinez, & P. Scildere, etsi Probabiliorista, sunt Reflexista. *n. 115.*

Probabiliorista non explicant quomodo probabilioritati insit certitudo non peccati, necessaria juxta omnes, ne quis peccet, sed unice dicunt satis esse probabilioriam. *n. 116.*

Male negatur, quod certitudo moralis sit infallibilis connexio cum vero; est enim cum vero prudentiali. *n. 118.*

Contradictio P. Thyrsi, ib.

Probabiliorista Moderni summè recedunt ab Antiquis, nam P. Suar. ait, omnes DD. sentire, quod ut voluntas sit recta, necessarium sit, ut sequatur iudicium conscientie practice certum, ib.

Dico, quod ut quis sine peccato, aut honestè operetur, necesse sit, ut ejus iudicium habeat aliquam de non peccato, aut honestate operationis certitudinem. Aliqui hoc dicunt de fide. *n. 119.*

Unice quero, an aliqua certitudo requiratur, & præscindendo modo à specie certitudinis. *n. 120.*
Rationes. Quia quod non est ex fide, est peccatissimum juxta Scotum sit hic pro conscientia est, quod est contra conscientiam, est peccatum. *n. 121.*
Bona

Bona fides est iudicium prudens, adeoque certum certitudine prudentia, ib.

Necessaria ad non peccatum certitudo prudentis non dubitationis de peccato ex S. Thom. & S. Antonino, n. 122.

Conscientia dubia strictè sumpta excluditur à quolibet iudicio etsi imprudenti, n. 123.

At prudens formido peccati non nisi accitò prudenti, n. 123.

Quia non licet operari cum conscientia prudenti formidolosa de peccato formali, n. 124.

Quia habens conscientiam opinativè incertam de peccato, ita se habet, ac si diceret, volo hoc facere, etsi sit peccatum formale, n. 125.

Quia S. Thom. ait, si autem inter contrarias opiniones peccare graviter, nisi habeat certitudinem de sua opinione, quam sequitur, n. 126.

Hac certitudo debet esse de non peccato formali, non de materiali, aut veritate, ib.

Plerique Probabilioristæ negantes incertum de peccato materiali non posse fieri certum de non peccato formali sunt contra S. Thom. ib.

Probabilioristæ negant, & affirmant requiri certitudinem de non peccato formali, n. 127.

Rejicitur P. Munniesia, ib.

Ut iudicium pure probabilius de non peccato materiali non expellit omnem prudentem peccati materialis formidinem; ita nec probabilius de non peccato formali excludit omnem prudentem peccati formalis formidinem, n. 128.

Potest quis esse certus de non peccato formali, quinsit de non materiali, n. 129.

Aliud est formido de peccato materiali, aliud de formali, ib.

Alia Probabilioristarum contradictio, n. 130. & 131.

Chimera est, quod quis timens prudenter peccatum, & operans cum eo prudenti timore peccati non peccet, ib.

Explicatur textus Apostoli de operando cum metu, ib.

Angustia Probabilioristarum, ib.

Requiritur certitudo non peccati formalis, ne quis formaliter peccet, n. 132.

Quaro à Probabilioristis, cui iudicio insit ea certitudo? an directo probabiliori, an reflexo? n. 132. & 133.

Impugnatur P. Munniesia, n. 134. & 135.

Nisi alicui iudicio detur certitudo, numquam Probabilioristæ liberabuntur ab absurdo, quod prudenter formidans de peccato formali, non peccet formaliter, ib.

eticâ probabilitate opinionis. Modò quæro, an ut quis sine peccato, aut honestè operetur, necessarium sit, ut ejus iudicium aliquam de non peccato, aut de honestate operationis certitudinem habeat? Vtrum enim pro tali iudicio certo sit deinde satis ipsum iudicium directum probabile, an verò necessarium præterea sit aliud reflexum, quo Reflexistæ dirigi dicunt proximè, & ultimò ipsam operationem eliciendam; hoc paulò post contra Probabilistas Reflexistas definiemus. Similiter, an ad sine peccato, aut honestè operandum, satis sit iudicium reflexum certum de probabilitate, aut probabilioritate opinionis, secluso omni iudicio directo de veritate; seu an satis sit certitudo de probabilitate, aut probabilioritate objectivâ opinionis; an verò necessaria sit probabilitas, aut probabilioritas subjectiva, ut assentiar ei opinioni, dicemus infra contra Probabilioristas.

P. D. Thyrsus prolixam texit Dissertationem; nam *disf. 10. cap. 1. §. 1.* ait omnes Antiquos, & Modernos, paucis exceptis, convenire, quod non requiratur omnimoda certitudo de veritate sententiæ minùs tutæ ad licitum ejus usum; & rejicit Libertum Fro-mundum, Sinnichium, & Wendrochium negantes licere sequi probabilissimam. Explicat mentem Caietani, Armillæ, & aliorum, quos ait non discrepare à communi doctrinæ licere sequi minùs tutam, si sit evidenter probabilior; & ex P. Valqui. 1. 2. d. 62. cap. 5. ait, aliud esse dubitare, aliud formidare, ut certum est. Demum totus est in probando rem satis claram, nempe licitum sequi minùs tutam, si sit evidenter probabilior; nihil autem habet de puncto principali, seu quomodo sequens probabilior sit certus de non peccato: an quia ipsi probabilioritati de non peccato innata sit certitudo non peccati: an quia necessarium sit iudicium reflexum certum, à quo certitudo non peccati haberi possit. Quare deberent P. D. Thyrsus, P. Munniesia, Palanco, alique Probabilioristæ combinare probabilioritatem de honestate operationis cum certitudine de honestate operationis; nam requiri dictamen saltem moraliter certum de non peccato, aut de honestate, dixi *sest. 1. §. 2.* esse ferè omnium sententiam.

Combinet igitur Probabilioristæ non Reflexistæ (nam inter eos dantur etiam Reflexistæ, tales sunt M. Martin. de Prado, & P. Scild.) cum probabilioritate honestatis certitudinem moralem honestatis. Probabilistæ, ut certitudinem cum probabilitate combinent, recurrunt passim ad iudicium reflexum

N. 113. D Ixi, quod ut quis licitè sequi possit opinionem probabilem; debet nec dubiè, nec probabiliter esse probabilis, immò eam sequens debet esse moraliter certus de pra-

rum certum de sufficientiâ, & licentiâ opinionis certò probabilis, a quo volunt conscientiam fieri certam de non peccato: Probabilioristæ autem passim, etsi excludant necessitatem ejus judicij reflexi certi de non peccato in sequendâ probabiliori, nil tamen dicunt, nec explicant, quomodo ipsum judicium directum probabilius de non peccato sit certum de non peccato; sed unicè dicunt satis esse, ut judicium directum sit longè probabilius.

N. Porro res tam clara, quòd ut licitè operemur, satis sit judicium evidenter probabilius pro licentiâ, non eget prolixo discursu. Nec hoc est solvere questionem; nam aliud est, quòd judicium directum non debeat esse certum de honestate; quòd clarum est; aliud, quòd præter judicium directum, non requiratur judicium reflexum certum de honestate, ut honestè operemur, nisi ostendatur, quòd ipsum judicium directum probabilius sit simul intransitive certum; volumus enim, ut dicemus *sect. 8.* quòd quodlibet judicium directum certò probabile practicè de honestate sit simul intransitive certum de honestate formali. De hoc autem P. D. Thyrsus, Palanco, & P. Muniesia nihil dicunt. Quare non possunt hi Probabilioristæ contra communem ferè omnium in re tam gravi dicere, quòd ut quis sine peccato, aut honestè operetur, necessarium non sit judicium saltem moraliter certum de non peccato, aut honestate, nisi vel terminos confundant, vel opinionè probabiliorè dicant esse idem, ac moraliter certam. Quòd si hoc dixerint, dabunt locum dicendi omnem opinionem esse ipsi opinanti moraliter certam, cum per eos nemo opinari possit nisi probabilius; & quòd omnis probabilissima, quia est moraliter certa, idem sit, ac probabilior; & e contra.

N. Hinc dum P. D. Thyrsus *n. 12.* ait, quòd Caietanus, Armilla, Adrianus, de quibus P. Valsqu. *1. 2. d. 62. n. 30.* dixerat prædictos AA. postulare certitudinem moralem absque ullâ formidine, ut secundum opinionem aliquam minùs tutam rectè operemur; dum, inquam, P. D. Thyrsus dicit hos, & alios DD. quos citat, non disferre à sententiâ còmmuni, quòd liceat sequi minùs tutam, si sit evidenter probabilior; non rectè, me iudice, dicit; nam aliud est, quòd non liceat sequi minùs tutam, nisi sit evidenter probabilior; aliud, quòd non requiratur certitudo de non peccato, ut sine peccato operemur. Neque enim unum infert aliud; & ideo ferè omnis Probabilista, etsi admittat licitum sequi minùs, certò tamen probabilem, adhuc requirit judicium certum de non peccato; ergo

five dicti DD. affirmant, five negent licitum utrum minùs tutæ probabilioris, non inde inferunt eos nolle, ut ultimum dictamen sit certum.

Patet etiam falsum esse, quod ait P. D. N. Thyrsus *diff. 10. n. 87.* Certitudo moralis est certitudo secundum quid fundata in magnâ verosimilitudine, in quâ non apparet infallibilis connexio cum veritate. Subdit, quòd opinioni morali non repugnet certitudo moralis, sed tantum omnimoda certitudo, & evidentia. Ecce 1. quantum à communi certitudinis definitione discedat; hæc enim, ut dixi *sect. 2. n. 21.* definitur, *Determinata intellectus ad unum ex contradictoriis, illudque verum;* seu, ut alij dicunt, *Infallibilis connexio cum vero;* & tamen P. D. Thyrsus negat certitudini morali convenire infallibilem connexionem cum veritate; cur autem, nisi quia vel non distinguit verum practicum à speculativo? dummodo enim certitudini morali conveniat infallibilis connexio cum vero prudentiali, seu morali, satis est; hanc autem veritatem prudentialem conveniri certitudini morali est certum; etsi illud ipsum moraliter certum certitudine veritatis prudentialis esse possit logicè falsum: vel ut det opinioni probabiliori certitudinem moralem; hoc autem etiam est falsum, si sermo sit de certitudine morali veritatis logicæ. Ecce 2. apertam contradictionem; nam omni opinioni probabiliori convenire asserit certitudinem moralem, & tamen negat cuicumque actui prudentiæ inesse certitudinem; ita ut *diff. 10. n. 14.* cum tamen hic syllogismus sit evidens: Nulla opinio, nisi sit probabilior, est prudens juxta Probabilioristam; sed juxta eosdem nulla est probabilior, quæ non sit moraliter certa: ergo nulla opinio est prudens, nisi moraliter certa: ergo omnis prudens est certa. Ecce 3. quantum Moderni Probabilioristæ ab Antiquis discedant; audiatur P. Suar. in *1. 2. tr. 3. d. 12. sect. 3. d. 7. su.* cens: Dicendum 1. ut voluntas sit recta, necessarium est, ut sequatur judicium conscientie practicè certum de honestate objecti, & actionis. Ita Doctores omnes. Hæc P. Suar. d. 7. Cordubam. Dat rationem; quia ut homo rectè moraliter operetur, excludere debet omnem dubium, & periculum malitiæ; sed hoc non fit, nisi per judicium certum saltem practicè: ergo ut homo rectè moraliter operetur, necessarium est judicium saltem practicè certum de honestate objecti, & actionis. Ecce mens Antiquorum.

Dico, quòd ut quis sine peccato, aut honestè operetur, necesse sit, ut ejus judicium aliquam

P. Thyrsus
P. Muniesia
Palanco.

N.
117.
P. Thyrsus
Caietanus
Armilla
Adrianus
P. Valsqu.

aliquam saltem habeat de non peccato, aut honestate operationis certitudinem. Puto in hanc conclusionem, quam aliqui de fide putant, venire omnes Theologos, ut supra ostendi *sect. 1. §. 2.* cum hoc tamen discrimine, quod plerique Probabilioristæ, & pauci Probabilistæ velint, quod ea certitudo non peccati in sit cuilibet iudicio directo probabiliori juxta Probabilioristas, & cuilibet probabiliori juxta Probabilistas. At plerique Probabilistæ, cum sint Reflexistæ, & pauci Probabilioristæ, nempe M. Mart. de Prado, & P. Scild. qui etiam sunt Reflexistæ, negant ulli iudicio directo, etsi probabiliori, inesse certitudinem; sed eam à syllogismo reflexo petendam. Est tamen contra P. Eliz.

M. de Prado, P. Scild. P. Eliz.

Nota quod in presenti unicè quærimus, an aliquod iudicium certum requiratur? Quæ autem, & qualis hæc certitudo esse debeat, dicam *sect. 5.* Igitur modo unicè probandum est aliquam certitudinem de non peccato, aut de honestate requiri, ut sine peccato, aut honestè operemur.

Probatur 1. *Quod non est ex fide, peccatum est*, ait Apost. ad Rom. 14. propter quæ verba aliqui apud P. Moyam *tom. 2. qu. 8. num. 1* putant conclusionem esse de fide; eaque verba Scotus ex Glossa in 2. *dist. 39. qu. 2. n. 14.* & Pontius *ibi. pag. 950.* ita interpretantur: Quod non est ex fide, id est, quicquid est contra conscientiam, est peccatum; nam, ut ait P. Cornel. *ibi.* fides ibi stat pro conscientia: ergo ut opus non sit peccatum, debet esse ex bonâ fide; sed talis bona fides, juxta omnes, non est nisi iudicium prudens de non peccato, & de licentiâ operationis; eo autem ipso, quod est prudens, est certum certitudine propriâ prudentiæ: ergo cum ex Apost. ad non peccatum prærequiratur bona fides de non peccato, seu iudicium prudens de non peccato, eo ipso prærequiritur iudiciū certum de non peccato ad non peccandum; & certum de honestate operationis ad honestè operandum.

Confirmo ex S. Thom. quem citat S. Antoninus, dicente: Quando dantur in materiâ morali variæ opiniones, & quis adhæret opinionem latioris vig. peccat mortaliter, quia agit in dubio: ergo ad non peccandum requiritur certitudo prudentis non dubitationis de peccato.

Probatur 2. Illicitum est operari non tantum cum conscientia dubiâ, sed etiam cum prudenti formidine peccati formalis: sed quoties adest iudicium non certum de non peccato, adest saltem, si non conscientia dubiâ, prudens formido peccati formalis; nam etsi conscientia dubia strictè sumpta, exclu-

datur per quemlibet assensum, prudentem, aut imprudentem non peccati, immò per quodlibet iudicium certum, aut non certum de non peccato formali; attamen prudens formido peccati formalis non excluditur nisi à iudicio saltem moraliter certo de non peccato formali: ergo quoties adest iudicium non certum de non peccato formali, adest prudens formido peccati formalis: ergo ne quis illicitè, seu cum prudenti formidine peccati formalis operetur, necessarium saltem est iudicium moraliter certum de non peccato formali.

Confirmo 1. quia nulla conscientia, siue strictè dubia peccati, quatenus suspenditur omne iudicium de non peccato; siue opinativè dubia peccati, seu incerta, quatenus adest iudicium incertum de peccato, & non peccato, est satis ad operandum sine peccato: sed quoties iudicium de non peccato est incertum, seu prudenter formidolosum, toties adest conscientia, si non strictè, saltem opinativè dubia peccati; adest enim iudiciū prudenter formidolosum de peccato: ergo quoties adest tale iudicium incertum de peccato, & non peccato, toties adest conscientia insufficientis ad operandum sine peccato; ergo ut adsit sufficiens, necesse est, ut adsit iudicium prudenter certum de non peccato.

Confirmo 2. quia, qui ita se habet, Volo facere hoc, siue sit, siue non sit peccatum, peccat: sed omnis habens conscientiam opinativè dubiam, seu incertam de peccato, & non peccato, ita se habet: ergo peccat; ergo ne peccet, habere debet conscientiam prudenter certam de non peccato formali, seu exclusivam omnis prudentis formidinis de peccato formali.

Probatur 3. ex S. Thom. *quodl. 8. qu. 6. N. art. 13.* dicente, stantem inter contrarias Magistrorum opiniones peccare graviter, nisi S. Thom. habeat certitudinem de parte, quam sequitur, ita ut ex contrariis opinionibus in nullam dubitationem adducatur. Hæc S. Thom. cujus verba toties dedi, & præter Scholia in eundem textum alias à nobis tradita, tria ex dicto textu infero. Primum, quod de opinionibus Magistrorum contrariis possit discipulus habere certitudinem de opinione, quam sequitur; certitudinem, inquam, de non peccato formali, seu de licentiâ operationis; non de peccato materiali, seu de veritate. Secundum, quod operans cum dubitatione, seu timore prudenti peccati peccat, adeoque ne peccet, debet omne dubium, & formidinem prudentem peccati formalis excludere, ait S. D. hoc autem non fit nisi per certitudinem. Tertium, quod licet utraque

Cuij opinio

opinio contraria sit operanti incerta de veritate, seu de peccato materiali, potest tamen operans fieri reflexe certus de non peccato formali sequendo aliquam; atque adeo omnes illi Probabilioristae, qui repugnare docent iudicium reflexum certum de licentia operationis, quia opinio directa est incerta, stare videntur contra S. Thom. dicentem, quod si quis ex contrariis opinionibus in nullam dubitationem adducitur, non peccat: ergo potest quis dubitans de veritate opinionum contrariorum, immo omnino incertus, quae ex illis sit vera, adhuc esse certus, seu non esse dubius de peccato formali, & non peccare formaliter. Alias in dictum textum reflexiones ingenio plenas dat D. Perea à n. 45. Accedit Caietanus in Sum. v. *Opinio*, dicens: *Eo ipso quod operatio regulanda committitur opinioni, committitur regula ambigua, quia opinio omnis ambigua est*: ergo per intelligentiam Thomistam certitudo aliqua necessaria est, ut quis sine peccato operetur.

N. Probatur 4. contra P. Muniel. *sim. 2. §. 5.*
 127. Vel iudicium opinativum probabilius est certum de non peccato formali, (quod enim non expellat timorem de peccato materiali, expresse affirmat, & merito) vel non? Si est, habeo intentum, quantum ad hoc, quod ut sine peccato formali operemur, requiratur certitudo saltem de non peccato formali; esto non habeam omnino intentum; quia non explicat, quomodo probabilioritati insit certitudo de non peccato formali. Si non est, contra est: ergo iudicio opinativo probabiliori uniri potest prudens formido de peccato formali, quia haec excludi non potest nisi à certitudine: sed iudicium probabilius, ut dicis, non est certum, de non peccato formali: ergo iudicio probabiliori uniri potest prudens formido de peccato formali; adeoque illud sequens peccabit formaliter. Quod si hoc negetur, inferam: ergo ut quis sine peccato formali operetur, necessarium erit iudicium excludens omnem prudentem peccati formalis formidinem: ergo iudicium certum de non peccato formali; nam prudens peccati formalis formido à sola certitudine non peccati formalis excluditur: ergo P. Muniel, alique Probabilioristae sibi contradicunt, dum ex una parte negant requiri certitudinem de non peccato formali; ut sine peccato formali operemur, & impugnant Probabilistas hoc tuentes: ex alia tuerentur, & tueri debent, quod ut quis sine peccato formali operetur, requiratur iudicium excludens omnem prudentem peccati formalis formidinem; hoc autem iudicium, nisi sit certum, numquam excludet omnem

prudentem peccati formalis formidinem. Confirmo: Ut enim iudicium probabilius de non peccato materiali non expellit omnem prudentem peccati materialis formidinem; ita iudicium, si non sit nisi probabilius de non peccato formali, non expellit omnem prudentem peccati formalis formidinem: ergo sicut prudens peccati materialis formido non expellitur nisi à iudicio certo de non peccato materiali; ita prudens peccati formalis formido non expellitur nisi à iudicio certo de non peccato formali.

Probatur 5. Vel habens iudicium probabilius formidat prudenter de peccato formali, vel non? Si prudenter formidat; ergo operando peccat formaliter; omnis enim, qui cum prudenti peccati formalis formidine operatur, peccat formaliter. Si non formidat prudenter; ergo quia habet principium certificans de non peccato formali, adeoque habeo duplex intentum; unum pro praesenti, nempe, quod, ne quis peccet formaliter, requiratur certitudo de non peccato formali: aliud pro dicendis infra, nempe, quod quis esse possit certus de non peccato formali, quin sit certus de non peccato materiali in opere, quod hic, & nunc ponit, ut recte Caiet. P. Suar. & alij. Similiter habeo, aliud esse formidinem de peccato materiali, aliud de formali; aliud de contractu secundum se, & directe sumpto; aliud de contractu reflexe sumpto, seu ut subest circumstantiis, & dispositionibus, quas habet contrahens.

Confirmo: quia vel quoties homo probabilius opinatur ex gr. contractum esse licitum, habet certitudinem saltem de non inhonestate formali talis contractus, vel non? Si habet; ergo cum Probabilioristae requirant semper tale iudicium probabilius, eo ipso requirunt certitudinem de non peccato formali, ne quis formaliter peccet: ergo male impugnant Probabilistas requirentes certitudinem de non peccato formali. Si non habet, quæro, an stante iudicio probabiliori de non malitia formali contractus, possit homo prudenter formidare de malitia formali? Si potest; ergo homo non peccabit formaliter, etsi prudenter formidet de peccato formali, & huius periculo se exponat: quod nemo dicet. Si non potest; ergo quia homo tunc habet principium certificans ipsum de non peccato formali. Hoc autem principium, vel est ipsum iudicium reflexum, quod accedit, ut dicunt Probabilistae; vel si hoc non accedit, nec accedere debet, quæro à Probabilioristis, quomodo à solo iudicio directo probabiliori oriatur certitudo de non peccato formali? Hoc autem punctum non expli-

explicant, quod tamen ego infra explicabo, contentus modò evicisse contra Probabilioristam, quòd ad sine peccato formali operandum requiratur certitudo de non peccato formali, seu iudicium excludens omnem prudentem peccati formalis formidinem.

N. 131. Hinc vel ego turpiter hallucinor, vel Probabilioristæ liberi non sunt ab aperto absurdo, & contradictione? Nam vel ad sine peccato formali operandum requiratur talis certitudo non peccati formalis, quæ omnem prudentem peccati formalis formidinem excludat, vel non? Si non; ecce absurdum: ergo operans cum prudenti formidine peccati formalis non peccat; quod nemo dicet. Si requiritur; ecce contradictio. Tum quia, cum ipsi Probabilioristæ dicant hanc certitudinem non peccati formalis, exclusivam omnis prudentis formidinis peccati formalis, repugnare non tantum iudicio directo probabili, sed & iudicio reflexo admissio à Probabilioristis Reflexistis, eo ipso fit quòd ea etiam repugnat iudicio directo probabili; siquidem omne iudicium, etsi probabilius, est incertum; si autem est incertum, quomodo est certum de non peccato? Tum quia, si certitudo excludens omnem prudentem peccati formidinem requiritur, ut quis sine peccato operetur; cur contra Probabilioristas Reflexistas multiplicant textus ex Scripturâ, quibus excludi putant certitudinem exclusivam omnis prudentis formidinis de peccato; quales sunt ex Job, *Verebar omnia opera mea*; ex Apost. 1. ad Cor. 4. *Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum*; ad Philip. 2. *Cum metu, & tremore vestram salutem operamini*? Ergo vel textus non sunt ad rem; vel si sunt, ecce chimæra; quod quis prudenter metuens, & tremens, seu timens prudenter peccatum, & cum ea prudenti peccati formidine operans, non peccabit. Rursus ecce alia chimæra; nam P. Muniessa, & Palanco aperte dicunt, quòd sequens opinionem sibi probabilioris de non peccato in tali contractu, contemnere debeat tamquam imprudentem scrupulum, oppositam opinionem stantem pro peccato in eo contractu. Quod si hoc ita est, quomodo deinde iidem Probabilioristæ contra Reflexistas utuntur dictis textibus, & illis commendari putant timorem, & formidinem peccati? nam hæc est chimæra: Excludendus est omnis timor peccati; non excludendus omnis timor peccati: excludendus, quia habens opinionem probabilioris excludere debet ut scrupulum, omnem formidinem, quæ oritur ex opinione oppositâ: non excludendus, quia non requiritur certitudo. De-

mum rogo, quid Apostolus consulat? an operandum temper cum prudenti timore peccati? & hoc non, quin ne quis peccet, omnis prudens peccati timor excludendus est; nam omnis operans cum prudenti peccati periculo peccat: sed habens prudentem peccati timorem habet prudens peccandi periculum; ergo peccat. An operandum cum timore imprudenti peccati? & hoc non; nam talis imprudens timor, etsi sæpe deponi non possit, contemnendus est: ergo dicti textus non sunt ad rem.

Accedit, quòd vel Probabilioristæ sunt N. Reflexistæ, ut M. Mart. de Prado, & P. Scild. vel non? Si sunt, dent nobis præmissas certas, ex quibus formari possit prudens dictamen non tantum de licentiâ, sed de obligatione sequendi probabilioris præ minus probabili minus tutâ; hæc autem præmissa (datur obligatio sequendi tutiorem probabilioris) non est certa, immò iuxta plerumque est certò falsa, quin ut modestius loquar, erit ad summum probabilior; ita ut sententia negans sit saltem probabilis. Si non sunt; quæro, an iudicio probabiliori directo insit rigorosa certitudo saltem moralis, seu exclusiva omnis prudentis formidinis peccati? Si inest, contra est; tum quia omne iudicium opinativum est incertum; sed omne, etsi probabilius, est opinativum; ergo incertum: tum quia certitudo de veritate speculativâ non inest iudicio probabiliori, sæpe enim est speculativè falsum; certitudo de veritate practicâ ab iidem Probabilioristis passim impugnatur; passim enim dicunt se non capere, quid hæc sit: tum quia si iudicio probabiliori inest certitudo non peccati, cur Probabilioristæ aperte non dicunt, quòd idem sit probabilius, ac moraliter certum? quin hoc negant, & ad summum dicunt, *quasi* moraliter certum. Si non inest; ergo operans cum prudenti peccati formalis formidine non peccabit, quod nemo dicet. Ecce angustia, in quas Probabilioristæ se conjiciunt; nam vel requiritur certitudo non peccati formalis; & sic assignetur cuinam iudicio insit: vel non? & sic poterit operans cum prudenti peccati formalis formidine non peccare; nam prudens formido peccati formalis excluditur à solâ certitudine non peccati formalis.

Fateor plura ex modò dictis non tantum N. probare, quòd ad non peccandum formaliter requiratur certitudo de non peccato formali, quod est unicum presentis sectionis intentum; sed præterea plura ex dictis torquere Probabilioristas, ut dicant, cui iudicio insit ea certitudo: non iudicio directo proba-

probabiliori; hoc enim probare debent: non reflexo; hoc enim necessarium esse negant, immò impossibile putant: ergo vel non requiritur certitudo de non peccato formali, ut quis sine eo operetur; adeoque operans cum prudenti peccati formalis formidine, non peccabit formaliter, quod est inauditum; vel si requiritur, assignetur quomodo infit iudicio purè probabiliori.

N. Scio quòd P. Muncifl. *stim.* 2. §. 5. n. 48.
134. P. Mun. iudicium de non usurà in tali contractu, non
S. Tho. se exponat proximo, sed tantum remoto pec-
P. Suar. candi periculo; nullum autem peccatum sit
P. Sanch. exponere se remoto peccati periculo, ut doc-
cent S. Thom. P. Suar. P. Sanch. & alij.

N. Sed contra fateor, quòd non sit peccatum
135. exponere se remoto peccati periculo; adhuc
tamen quaero, an homo stante eo iudicio
purè probabiliori sit certus de non periculo
proximo? Si est, habeo intentum, quòd de-
tur certitudo de non periculo proximo pec-
cati formalis. Si non est; erit incertus, adeo-
que prudenter formidans de tali periculo
proximo. Etsi enim directè probabilius ju-
dicans contractum licere, nequeat simul di-
rectè judicare non licere; adhuc tamen cum
iudicio directo probabiliori de licentià con-
tractus formare potest iudicium certum re-
flexum, quòd sit probabile eum contractum
non licere, ob quòd prudenter reflexè for-
midet de licentià contractus in se; ergo nisi
asseratur requiri iudicium certum de non
peccato formali in tali opere, undecumque
ea certitudo oriatur, sive à principiis refle-
xis, ut volunt plerique Probabilistæ, sive
aliunde, ut nos ostendemus, docendo, quòd
ipsi probabilitati infit certitudo prudentialis
de non peccato formali, numquam Proba-
bilioristæ immunes erunt ab hoc absurdo,
quòd quis non peccet formaliter, etsi pru-
denter formidet de peccato formali.

§. II.

Objectiones.

SUMMARIUM.

Quia ne quis peccet, satis ut habeat iudicium
incertum de non peccato; non autem necesse, ut
habeat iudicium certum de non peccato, num.
136.

Nego: & cur peccet sequens iudicium incertum
de peccato? n. 138. & 139.

Ut quis peccet, necesse non est, ut contra iudiciū
prudens, sed satis, ut juxta imprudens opere-
tur, n. 140.

Puto ad peccatum satis esse, ut adsit apprehensio
sua ipsa peccati cum carentià iudicii certi de

non peccato; non autem necesse, ut adsit iudi-
cium de peccato, ib.

Plus requiritur, ne quis peccet, quam ut qui
peccet, n. 141.

Omnes tenentur respondere, undenam oriatur
certitudo non peccati in iudicio probabili, aut
probabiliori. Ostendo contra Probabilioristas,
& Tutoristas, à n. 142. ad 145.

Opinio probabilis, aut probabilior est certa de
non peccato formali certitudine indubitabili
de eodem, n. 146.

Eo ipso quòd opinio probabilis est prudens iudi-
cium de non peccato formali, eo ipso est essen-
tialiter inconjunctibilis cum eodem, ib.

Objicit P. Thyrsus satis esse probabilitatem,
n. 147.

Rejicitur à n. 148.

S. Thom. ait, quòd opinans dubitat semper dis-
posito, n. 149.

Possum prudenter formidare de peccato formali
attendens ad naturam iudicii probabilioris, n.
150. & 151.

P. Suar. egregiè ait, nulli ne quidem ignanti
esse difficile dare rationem de suis operatio-
nibus, & sine formidine judicare se bene, & si-
cure operari, etsi hanc certitudinem per sua
principia explicare nesciant, num. 152. 153.
154.

Hinc eversum omne, quòd Palancus, & P. Elia-
dicunt contra iudicium Reflexivum, n. 154.

Reflexiones in doctrinam P. Suar. ib.

Rejicit certitudinem, quæ se tenet ex parte sub-
jecti, & vocat pertinaciam, & unice recurrit
ad prudentialem, & ait, quòd sequens altum
prudentialiter certum sit certus de honestate
formali, etsi non de materiali, ib.

P. Thyrsus directè opponitur P. Suar. ib.

Objicies 1. Nullus peccare potest, nisi
habeat hoc iudicium, Tale opus est pec-
catum: sed qui habet hoc iudicium incertum,
Tale opus non est peccatum, non habet, immò
repugnat, ut habeat illud iudicium, Tale opus
est peccatum: ergo habens iudicium illud in-
certum, Tale opus non est peccatum, non potest
peccare: ergo ut quis non peccet, necesse non
est, ut habeat iudicium certum de non pec-
cato, sed satis ut habeat iudicium incertum
de non peccato. Confirmatur: Dubitans, an
opus sit honestum, tantum timer, quòd non
sit honestum, quantum sperat, quòd sit ho-
nestum: ergo si timor inhonestatis facit opus
esse inhonestum, ipse honestatis faciet opus
esse honestum.

Sed contra: quia hoc argumento proba-
tur, quòd sequens hoc iudicium imprudens,
Hoc opus non est peccatum, non peccabit, quia
cum eo imprudenti iudicio stare non potest
hoc